

## A mezőgazdasági munkák zavartalan biztosítása.

Régi közmondás, hogy a magyar földmives a nemzet állandóan küzdő katonája és harci eszköze az eke, amellyel megmiveli és teremni kényszeríti a földet. Ha már boldog béke idejében folyamatosan viseli háboruját az eke, mennyivel fontosabb, hogy nehéz időkben, amikor körülöttünk valóságos háború folyik, ez az eke-harc győzedelmes legyen és mindnyájunk kenyerét biztosítsa. Ezt kívánja előmozdítani a kormány akkor, amikor a rendkívüli gazdasági helyzettel kapcsolatban egymásután különböző intézkedéseket fogantat a termelés folyamatosága s a nemzet kenyerének biztosítása céljából.

Szükség van ezekre az intézkedésekre, mert a magunk lábán kell megállnunk, a magunk erejéből és munkájából kell nyugodtan megvárunk a remélt és várt jobb jövődöt. A Magyar Vámpolitikai Központ idejében jelentésében olvasjuk, hogy az egész világon és minden vonalon csökkent az export, bár a külkereskedelem a háború idején rugalmasabbnak mutatkozott, mint ahogyan várható volt. Magyarul azt jelenti ez, hogy az a kötött gazdasági és gazdálkodási rend, amely a sokat emlegetett egyébként nyilvánul meg és válik láthatóvá, alapjában véve jó rend és rendszer! Mert mindamellett, hogy a lehetőség határain belül fenntartja a kapcsolatokat a külfölddel, elsősorban a belső szükségleteit gondoskodik, a belső termelést támasztja alá.

Az állam gondos beavatkozásának, ennek a reánk kényszerített gazdálkodási rendnek kézzelfogható eredményei az állami adóbevételek terén is mutatkoznak. Ebben a tekintetben mindenkor a főváros helyzetképe az irányadó, mert hiszen még mindig Budapest a legnagyobb kereskedelmi és ipari centrum és itt fut össze a gazdasági élet sokezernyi szála. Ha tehát Budapest összesített adóstatistikai kimutatása szerint a folyó 1941. esztendő első negyedében majdnem 18 millió pengővel több volt az adóbevételek, mint a tavalyi esztendőnek ugyanebben a negyedében, akkor valóban meg lehetünk elégedve, mert ez az eredmény azt bizonyítja, hogy az állam által irányított gazdasági apparátus sikeresen küzdött meg közismerten sok és nem csekély jelentőségű akadállyal.

Természetes, hogy ezek az akadályok, a gazdasági élet minden területén jelentkeztek, mégis azt mondhatjuk, hogy a racionális nyersanyaggazdálkodásban csúcsozódtak ki. A kormányzat tehát csak úgy birkózhatott meg velük, hogy az irányítást az egész vonalon kézbevette és ott intézkedett, ahol ennek szüksége mutatkozott. Ma a mezőgazdasági termények

## Bátki József.

A művészi életnek az a magatartása, az a zavartalan jelentkezése, amellyel a művészet megy a maga útján s úgy tesz, mintha tegnapról-mára a Marsnak hódoló világban mi sem történt volna, persze csak látszatát. Valójában a művész nem alkothat s a néző nem gyönyörködhet anélkül, hogy második szólamként a tudatában ne keringene az az érzés, amely az eszmények és illúziók világával szemben a valóságnak nagyon is kézzelfogható drámájára emlékezteti. A láthatatlan és határtalan áramvezeték, a levegő oda is elviszi a bizonytalanságot, ahol az élet jelenleg kívül esik az európai földrajz kritikus szakaszain. Amint azonban helytelen lenne mesterséges módon, homokbagdugott fejjel, egyszerűen nem venni tudomásul azt, ami másutt történik: még oktalanabb túlzott aggódással, ijedezve elidőzni rajta s azon a címen, hogy a holnap különböző kérdőjeleket tartogat, kitérni az ezerarcu ma feladatai elől.

A teendő csak egy lehet: nem okoskodni, révedezni és lamentálni, hanem dolgozni, törődni és érdeklődni. Semmit sem adni fel abból, ami a megtorpedozott világhelyzetben is a művészet, a szellem érdeke. Folytatni azt a munkát, amely akkor, amikor a magyar lélek törvényszerűségei szerint terem kulturértékeket, szintén a honvédelem egy neve. Nem idézgetni untalan a kéznél lévő latin mondást: inter arma silent musae, háboruban hallgatnak a muzsák, mert éppen antik példa mutatja, hogy a muzsák sem egy-

zár alá vételével, majd a cipőrendelethez, vagy a zsír és lisztállítás szabályozásával.

Az azonban, mert végeredményben mégis csak agrárállam vagyunk, az eke háborujának hathatós támogatása a legfontosabb kormányzati feladatok közé tartozott. Már csak azért is, mert azt a nyersanyagot, amelyet emberi és állati táplálkozásra, nemkülönben az ipar számos ágazatában felhasználunk, a mezőgazdaság

forma idegrendszerük: Archimedes még akkor is rendületlenül rajzolta örökérvényű köreit, amikor az ellenséges lándzsák már ott voltak a háta mögött.

A Képzőművészeti Társulat is függetlenül attól, hogy az ujságokat már évek óta nem a béke hírek öntik el s Európa északi és déli határain s Afrika sivatagjain is makacs és elszánt tüzek lobbannak, figyelmet kérő, 80 éves jubiláris kiállítását február hó végén megnyitotta, hogy a legnagyobbodott ország művészfiaiának, a magyar lelkiismeretnek, a hit és remény erősítőinek alkotásait egybegyűjtse s mint a művészi érvényesülés ügyszólván egyedüli fóruma, jutalmazza a legkiválóbbakat és serkentse a gyengébbeket a művészi Parnassus felé.

Salgótarján művészei közül a város határain levő Művésztelep szerény lakója: **Bátki József** készült csöndes visszavonultságban a jubiláris kiállításra, körtefából faragott két szobrával, melyeket az előzetes zsűri egyhangulag elfogadott s közzülök a „Napsugár” című, közel két méter magas, az anyaságnak elbájolóan kedves szimbólumát a kiállítás katalógusában képben is megjelentetett. A kiállítás megnyitása előtt e sorok írója Budapesten járván, maga is fűltanuja volt annak, milyen lelkesedéssel beszéltek művészkörökben **Bátki József** alkotásairól, milyen lelkes ovációban volt része és mekkora tömeg-gratulációban részesült. De a legérdekesebb s valószínűleg **Bátkinak** a legmegnyugtatóbb és legkedvesebb epizódja

az volt az előzményekben, amit ugyan csak e sorok írója pesti művészeketől hallott: — mikor a fiatal titánok azon tanakodtak, közöttük a két legtehetségesebb és már is ismert nevű, hogy „ki az a fiatal, új szobrászkapcsolat, aki azt a két szép faszobrot küldötte be?... s végre megszólal egy a sok közül: „no, az nem éppen fiatal, mintegy hatvan éves”... — még nagyobb volt a meglepetés...

De a művészi dicsőség, meleg fuvalma simogatta meg **Bátki** művésznünk arcát akkor is, amikor a kiállítás megnyitására főméltóságú kormányzó urunknak összesen harmadmagával bemutatták s a kormányzó ur a két szobrot hosszabb szemléléssel tüntette ki. A megnyitás után pedig a tárlatról szóló beszámolóban éppen a legjobb és legnevesebb esztétikusoktól jelentek meg **Bátkiról** figyelemre méltó elismerések.

Ilyen előzmények után néhányan a művész helybeli baráti köréből, akik nemcsak láttuk a remek alkotásokat, de akik mindig hittünk is **Bátki** kivételes tehetségében, nem is nagyon csodálkoztunk, amikor értesültünk arról, hogy a Képzőművészeti Társulat 80 éves jubiláris kiállításának legszebb szobrászati díját: a *Társulati nagydíjat s az ezután esedékes kintünető elismerést* **Bátki József**nek sikerült elnyernie. „Napsugár” című szobrával s hogy ez nem véletlenségen vagy szerencsén mullott, annak legjobb bizonyítéka még az is, hogy ugyanezen szobrára neki ítéltek — elvben — a Zala érmet és díjat is... „mint a kiállításon szereplő legkiválóbb alkotásra.”

**Bátki József** művésznünk többoldalu festői kvalitásait mintegy két esztendővel

szolgáltatja. Természetes tehát, hogy minden körülmények között győznie kell a földmives ekéjének. Ezt a célt szolgálják mindazok az intézkedések, amelyeket a földmivelügyi miniszter, a honvédelmi miniszterrel egyetértésben, a mezőgazdasági munkák zavartalan biztosítása érdekében fogantatosított.

Hajdan kimerültek ezek az intézkedések a földmives katonák részére nyújtott aratási szabadságolásokkal. Ma ennél sokkal to-

vább ment a kormány a földmives munkákra alkalmas munkakötelezettek kirendelésével, továbbá a gazdasági gépeknek, eszközöknek, igáknak mezőgazdasági munkára való igénybeviteléről szóló rendelkezésével. Ezek az intézkedések kellő időben megtörténtek és biztosan remélhetjük, hogy a mezőgazdasági termelésben zökkenő nem áll be. Az eke nem rozsdásodik meg és a barázda megadja a mindennapi magyar kenyeret.

## A zöldkeresztes tanfolyamok.

### II.

#### c) IZLÉSESSÉG.

3. Valamely élelmiszer lehet változatos és izletes és mégis lerontja annak minőségét, ha nem vagyunk figyelemmel az izlésesség kívánalmaira. Az izlésesség fogalma alá két főkövetelmény teljesítése tartozik: az első a tisztaság, amelynek gyűjtőnévét mindenki helyesen értelmezi anélkül, hogy azt részletezni tudná. A tárgyalkorban étkezés után ugyanaz az étel marad vissza, mint amelyet elfogyasztottunk és mégis piszkosnak mondjuk. Az élelmiszeranyagok tisztítása éppen olyan fontos konyhatechnikai fejezet, mint az eszközök és használati tárgyak tisztogatása és a helyiségek tisztántartása. Amilyen étvágygerjesztő látvány egy szépen elrendezett sült tál, süteményes tálca vagy gyümölcsös kosár, ép oly gusztustalannak, sőt undortelítőnek tartjuk az egymásra dobált, rendszertelenül összevegyült, kicsorgatott, vagy alakatlan halmazba rakott ételtömeg látását. Az emberi váladékok, vagy hajzat hozzákeveredése az ételhez, teljesen megfoszthatja azokat élvezhetőségüktől, mint ahogy a felszolgáló személy öltözete, kezének tisztasága stb. az élelmiszer minőségének leszállításához hozzájárulhat.

Az izlésesség fogalomkörébe tartoznak másodsorban az étkezés külső körülményei is, a terítés módja, az evőeszközök, edények alakja és elrendezése, az asztalkendők, a kenyérdarabok izléses el-

helyezése, esetleg virág az asztalon, az étkezésnek nemcsak bizonyos ünnepléységet kölcsönözhet, hanem ugyanazon ételnek és ugyanazon étkezési részletek mellett is annak a valakinek az érdeme, akinek ehhez érzéke van, aki élelmiszerjeinek örömet akar okozni és aki az élelmiszer színvonalát vezetőkéveléssel, szóval az élelmiszer technikájának tökéletesítésével emelni kívánja.

Az étlap összeállításánál mindezen tényezőkre figyelni kell. Hangsúlyozzuk, hogy az élelmiszer minősége szinte talán csak másodsorban függ a felhasznált élelmiszerek beszerzési áráról, miután a piaci kiadások magassága semmiféle biztosítékot nem szolgáltat az asztalra került ételről élvezetességére, azaz minőségére felől. Valószínűleg innen eredt a jó gazdasszony elnevezés, mint aki kevés költségből olcsó anyagból lényegesen jobb minőségű élelmiszer szolgáltat ki, mint egy kevesebb gyakorlattal, kisebb technikai készséggel mérsékelt találmányossággal és takarékoskossági tehetséggel rendelkező élelmiszerkészítő családoknak.

Az élelmiszeranyagot egy személy egy adagjára számítható mennyiségének (mért) tulajdonságait a következő tényezők befolyásolhatják:

a) a gyomor befogadóképessége, vagyis az az ételtömeg, amely a gyomor teltségének, a jóllakottság érzésének nyomására okozza. Ez alapon találkoznak kisételtűkkel és nagyételtűkkel;

b) a fogyasztott kenyér mennyisége, aminek az emelkedése viszonylagos mér-

tékben a többi étel méretét alászállítani, vagy helyettesíteni képes;

c) az ételek telítő, vagy laktató értéke. Hus jobban telít, mint a főzelék, a huslevél jobban, mint a rántott leves. A telítettség érzése függ a zsirozás és fűszerezés mértékétől is. Az erősen paprikás, hagymás, zsiros rántás azért kedvelt alkotórésze földmives népünk élelmiszerének;

d) nagyban különbözhetik valamely ételnemű kiszabása asszerint, hogy egymagában alkotja-e az étkezést, vagy pedig valamely ételsornak az csupán egyik tagja. A főétel és a köret, a sült és a feltét stb. ugyanazon ételféleségeket jelölhet, de más-más méretezésben.

#### ELÉGTELEN TÁPLÁLKOZÁS.

Élégtelemnek tartjuk azt a táplálkozási formát, életmódot, amikor a szervezet nem jut oly mennyiségű táplálékhoz, amely a szervezet tápsükségletének fedezésére elegendő lenne. Ilyenkor a fejlődő szervezet növekedése lassu és korán befejeződik, a kifejlődött szervezetnél pedig az állandó deficit az értékes testállomány káros sorvadására vezet.

Az elégtelen táplálkozás leggyesze-rűbb és leggyakoribb oka a tartós élelemhiány, mint a szegénység, keresztelenség, nincstelenség elemi csapások stb. következménye. Sokszor az indoklatlan, vagy túlzott takarékoskossá, szük-markuság, helyenként szellemi elmaradottság, megemérett, vagy az egészség ismeretek hiánya. Gyakran az a körülmény, hogy a rendelkezésre álló készle-

ezelőtt, a Homokterenyén épült román. kat. templomban festett, nagy szabású művészi freskójának alkalmából méltattuk ezeken a hasábokon. Bár mind a festészet, mind a szobrászat nemcsak hivatása, de kenye is, hiszen tudjuk róla jól, hogy egyéb kenyérpályán nem működik, mégis minden alkotását, legyen az festmény, vagy szobor, a kedvelés jellemzi. Csak a hozzá nem értők rosszindulata mondotta róla, hogy „csak fában farag”, „más anyagból nem is vállal szobrászati munkát”, mert amint a festészetben kedvenc anyaga a tempera, éppúgy a szobrászatban a fa, melyben különös kedvét leli. Akik egészen közelről ismerjük lelkivilágát, tudjuk róla, hogy ez a kedvelés, amellyel szobrászai mondanivalójának anyagul a fát választja, az a valóságos szenvedélyes viszony, amelyet tart vele, az ismeret, ahogyan kezeli: onnan ered, hogy őseink, sőt édesatyjának is a fa, mint anyag, adott kenyeret. Az ő kedvelése nem az a fajta műtermi szobrászkodás, amely előbb közömbös anyagból mintát készít s aztán a modellt „átülteti” fába. Bátki József közbeeső stádium nélkül, afféle „egyszerűsítő” szegez anyagának a szerszámait. Szobrai legtöbbször nem részenként összeillesztett darabokból állnak elő, hanem egyetlen fatörzsből, faágból s ha az ág hajlik, a forma is ehhez a természetes hajláshoz simul. Azt mondhatnánk, hogy amikor az ágat, törzset kézbeveszi: látja benne a szobrot. Mindez: viszonya az anyaggal, az eljárás, amelyet követ, döntően járul hozzá a szobrászát alkotó egyéni izeihez és művészi értékeihez. Komoly tárgy szobrainak formái tömörsége, humoros palócfiguráinak primitív egyszerűsége s mégis kifejező életteljessége, mintha az ősi keleti bálványfaragók művészetével lenne rokon.

Őszinte jóleső érzéssel hallottuk és lapunk hasábjain is olvastuk, hogy a mai történelmi idők nagy eseményeinek dacára, dr. Förster Kálmán polgármesterünk figyelmét nem kerülte el ez az országos viszonylatú művészeti esemény és a város legutóbbi közgyűlésén ennek, a városunkat mélyebben értelemben érintő örömet méltó keretben adott kifejezést. Ősi tünete, majd nem betegsége hazánknak, hogy — mint mondani szokás — senkise lehet proféta a saját, különösen szűkebb hazájában s éppen ezért minden csodálatunk afelett is teljes, hogy a helybéli begyepesedett s behájasodott és saját önkritikájukban fulladozó dalai lámák mindezt lebecsmérlő ajkbiggyesztése, a kenyéririgység, elgáncsolások s a minden szépet és nemeset elmálasztani törekvő közömbösség közepette, csupán néhány barátjának lelkesítéséből élve, hogyan volt képes Bátki József művésznünk ezt a nagy eredményt kiharcolni és önmagából kiváltani. A mai viszonyok mellett szinte elképzelhetetlen, hogy valaki, minden tőke vagy anyagi támogatás nélkül, egy esetleges siker és azzal járó esetleges díj reményében az év háromnegyed részét ki-

zárolag két szobrának szentelje. Ehhez hősi erő, biztos tudat, a művészet iránti lelkes hit és elszántság képes, hogy a mindent betemető közömbösségből tudásával és szorgalmával valaki a méltó helyre kiverekedje magát. Hogy e küzdelemtől még mily messze van az eredmény és a remélt siker, annak illusztrálására talán legendás mondanunk, hogy a Mücsarnokba beküldött mintegy 250 szobor közül 156-ot utasított vissza s csak 94-et fogadott el a zsüri hatvan művésztől s Bátki Józseftől kettőt. És még ettől is mily messzi távlatban van ezek közül is annyira kiemelkedni, hogy a néhány díj közül a legnagyobbat elérni.

Amikor minden ismeretség, baráti kapcsolatok és egyéb protekciók kizárásával a hazai művészet legnagyobbjaiból alakult zsüri, vagyis a művész a művészenek adja a legnagyobb díjat, ez a félmjelzett magas nivó talán végre elhallgattatja

a dalai lámákat, a gáncsvetőket, felrzza a közömböket, a város reprezentánsait és magát a városi hivatalos szervezet, a közgyűlés is, hogy Bátki József sikere és dicsősége nemcsak egyéni, az övé, a kis családjáé, a néhány lelkes barátjáé, de a város közönségé is, mely dicsőség sok magyar város (Nagybánya, Szolnok, Szeged, Szentendre, Zebegény, stb.) példaként kötelességekkel is jár. Reméljük, hogy a város közönsége mindenkor rá fog erre emlékezni és eszmélni is s módol fog találni arra, hogy Bátki József többi izben félmjelzett művészeti fejlődését előmozdítsa.

A magunk részéről pedig azt kívánjuk, adjon neki az Isten erőt, bizalmat és kitartást, barátaitól s városunk vezetőségétől megértő szívet, hogy a kormányzó ur érdeklődése és esztétikusaink felfigyelése állandó értéket és lelkesítést jelentsen számára! *Koppány István.*

**Bucsuvacgóra.** Dr. Tóth Erich járásbíróként Budapestre való áthelyezése és dr. Bánffy György ö. m. k. f. járásbírói titkárnak a sepsiszentgyörgyi járásbíróvá hoz járásbíróvá történt kinevezése alkalmából, a salgótarjáni ügyvédi kar vacsora keretében bucsuzott. A Salgótarjántól távozó bírákat dr. Tóth József ügyvéd verse szedett megemlékezésben bucsuztatta el.

**Eljegyzés.** Rozgonyi Cecília urleány és Sandor Dezső műszaki tisztviselő április 14-én tartották eljegyzésüket. (Minden külön értesítés helyett.)

**A Budapesti Nemzetközi Vásárra** utazók figyelmét felhívja az Ipartestület Elnöksége, hogy a vásárigazolványokat Salgótarjában, a Főtéri-állomásnál, Duda Lajos cukrásznál, Hangya Szövetkezetben, Peész Árpád cukrásznál, Bototos drogériában, Kerésztyén Iparosok Szövetkezetében, Jancsik, Ferenc cukrásznál és az Ipartestületben lehet beszerezni. A vásár igazgatósága Salgótarján m. város területén, a kizárólagos főelárúsítói joggal az Ipartestületet bízta meg és rajta keresztül a tb. képviselőket, tehát másutt az igazolványok nem szerezhetők be. Amennyiben az Ipartestületnek tudomására jut, hogy a fenti helyeken kívül máshol is fognak árúsítani igazolványokat, a vásár igazgatóságának felhatalmazása alapján, az igazolványok árusításának azonnali beszüntetése iránt hatóságilag intézkedni fog.

## Hírek és különfélek

### Felhők és sugarak.

Valaki azt mondta nekem, hogy a mult számban, e hasábokon, nagyon megvédtem az Apriist, pedig nem érdemi meg, mert bizony ez idén is szeszélyes Tehet ő róla, — amint mondtam, — hogy ilyen a természete, hogy ilyenek teremtette a jó Isten s főleg hogy: „órától-órára változik az idő”?

Elismerem, most valóban így van. Szálnak, kavarnak, sőt éten tömörülnek a felhők, kergeti őket a fűtő, hideg szél. Mély árnyakba borul a nehezen fejlődő tavaszi táj. Heves, hideg eső söpör végig falun-városon és a Tavasz — úgy tetszik — csak borus arcúlatját mutatja. Kedvetlenül, fázósan halad az ember a fűtő szélben, csapó esőben. És ime, hirtelen — váratlan elvonulnak a felhők és kisüt a nap sugara. Mily más világot kap egyszerre minden! Egy-két pillanat és az emberi optimizmus már el is felejt, hogy felhők is vannak a világon! Elfelejt — a legújabb felhők érkezéseig.

Talán soha sem volt annyira jelképes a felhő és a napsugár, mint napjainkban. Örök tanítás, csodálatos példázat, mely felülről borong és sugárzik felénk az Égboltozatról. Érdemes megállni a Gondolat mellett, öröm és biztatás rá gondolni arra, hogy a sötét felhőfüggöny mögött ott ragyog, mosolyog, pompázik az örök kétség. Vigasztaló boldogság meg látni a szimbólumot a dicső Természet ragyogó igazságában, abban, hogy bármily sötéten tornyosulnak is a felhők, végül mégis csak kisüt az áldott napsugár... —y—n.

**Házasság.** Ifj. Jesse Gyula váraplótai s. bányatisztviselő és Komét Iduka husvélvasárnapján délután 5 órakor, a salgótarjáni ág. h. ev. templomban házasságot kötöttek.

**Eljegyzés.** Ifj. Hochberger István s. bányatisztviselő és Mrakics Magduska jegyesek.

**Eljegyzés.** Jakubove Icuka és Bolyky József jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

## Arcképcsarnok.

### Az anyámasszonykatonák.

Hazánk szegényletes torzalkjai az anyámasszonykatonák. Nemcsak a didergősen bevonultakat nevezhetjük így, de minden tulzsig jayveszékéző honfittársunkat korra, nemre, nemzetiségre, vallásra s osztálykülönbségre való tekintet nélkül.

Bizonyos, hogy a háború véres és romboló valósága az erős lelki embereket is megremegteti. Viszont a legnagyobb célok érdekében néha elkerülhetetlenül szükséges eszköz a fegyverek alkalmazása. Így történt a szerb kérdés elintézésénél is, mikor a békés jóakarat meddővé vált s a felszabadító harc megindult.

Az anyámasszonykatonák komor csüggettségé az azonban gyávaságig fajult az utóbbi sorsdöntő napokban s a legrosszabb hatást keltette a bátor, kötelességtudó hazafiakra.

Még szerencse, hogy nincsenek túlsokan talpig katonatermesztető népünkben ezek a szenvedéstől s esetleg a leg-súlyosabb áldozattól, a haláltól ketségesen rettegő anyámasszonykatonák, de részben mégis metelyező kelevények kedélyrombolással, a közkedvetlenség-

nek szításával.

Akik a Balkán felé hōmpolygó német katonatömegeket látták, csodalattal nyilatkozhat nemcsak fegyvermezzségükről, de kedélyes nyugalmukról is. Pedig őket messze a szülőföldtől sodorta el a baza parancsa. Mégis elindultak a halálfeletmet megvetve s törnek előre a legnehezebb akadályokon keresztül is, mint a hazaszeretet eszményi hősei!

Okuljanak tüneményes példájukból szerencsétlen anyámasszonykatonáink legalább valamicskét s ne fokozzák háborús gondjainkat idegorsvasztó sirámaikkal. A magyar husvétii dicsőség se érhető el nagypénteki keresztthorozás nélkül! A tőünk elrabolt területek darabjai eddig ugyazólván kardcsapás nélkül hulltak vissza az ölünkbe. Tudomásul kell vennünk együttérző részvétellel, hogy mostani előrehajlásunkat vérrózsák szegélyezik. Kevesen vagyunk, kár minden kiomlott honvéd vércseppért, de ha már a háborúba sodródtunk, magyaros elszántággal, acélos kitartással birkózzunk meg nehézségeivel is!

Félre az anyámasszonykatonákkal a nyilvánosság elől. *Figyelő.*

teket (jobb falatokat) piaci értékesítésre, pénzszerzésre vagy vendégeskedésre tartogatják. Hozzájárul ezekhez még az is, hogy a konyhai műveletekre (sütés, főzés és mosogatás) nem szivesen fordítanak időt.

### a) FEHÉRJE-SZEGÉNYség.

1. A fehérjék szolgáltatják a testépítő anyagokat. Teljes értékű vagy tökéletes fehérjeleveseket tartalmaznak: a tej, illetve a sovány tej, túró, sajt, a husok, zsigerek, húszármazékok és a vér, a tojások, valamint a burgonya; nem teljes értékű, vagyis tökéletlen fehérjeleveseket szolgáltatnak a gabonaművek s a hüvelyesek (bab, lencse, borsó) magvai, illetve az ezekből készült őrlemények, lisztek. Aki tehát túlnyomórészt berántótt leveses és főzelékes, pépeken, kásán, főtt tésztán s kenyéren él, annak a szervezete, izomállománya és testi ereje sorvadhat még akkor is, ha különben mindég jól lakik, sőt a fokozott lisztfogyasztástól meg is hizik. A segítő módja csak az lehet, hogy az ilyen egyoldaltú kosztot értékes, tökéletes fehérjéket elegendő mértékben tartalmazó élelmianyagokkal tesszük-komplette.

Az állati vér egyike a legértékesebb fehérjeforrásainknak, amelyek beiktatása, felhasználása az ételmzésben igen nagy népelemzési jelentőséggel bírna. A burgonyafogyasztás ezidőszáig főleg csak a burgonyatermelő vidékeken oly mértékű, amely a burgonyafehérje magas táplálkozási értékével arányban áll. A lisztított burgonya kg.-ként 20 g. tökéle-

tes fehérjéhez juttatja fogyasztóját, azért tanácsos a figyelmet reá irányítani.

A burgonya-ételek konyhatechnikája eléggé ismeretes, ellenben a soványtej és az állati vér konyhatechnikai felhasználása már bemutatott ismeretéseket kíván, amire az élelmzési előadónak feltétlenül ki kell térni. A házinylat tenyésztesével, illetve a házinylat husának elkészítési módjaival is ajánlatos foglalkozni.

### b) VITAMIN-HIÁNY.

2. Hiányosságok jelentkezhetnek az ételmzésben az olyan értékes tápanyagok elmaradása folytán is, amelyet a friss zöld főzelékek, u. n. szines főzelékek tartalmaznak. Konyhatechnikailag a főzelékeket a következő négy csoportra osztjuk: 1. téli főzelékek (könnyen tartósítható): sárgarépa, kalarábé, cékla, fehérkáposzta, kelkáposzta, vöröskáposzta, tök, zöldbab, feketegyökér, keivirág, továbbá savanyított káposzta és befőzött paradicsom; 2. idényfőzelékek: (körülményesen tartósítható) tejes saláta, paraj, szőlőlevél, zö.d-borsó, uborka, spárgatök, spárga, tejes kukorica, tojásgyümölcs, hónapos retek, zöldpaprika, friss paradicsom, paradicsompaprika; 3. fűszeres főzelékek: petrezselyem, sóska, vöröshagyma, fokhagyma, vágóhagyma, póréhagyma, feketeretek, gombák és 4. a lisztes főzelékek: bab, borsó, lencse, burgonya, egyes gabona magvak és őrlemények.

A főzelékekkel a táplálék alkotórészeknek három olyan fontos csoportjához jut a szervezetünk, amelyet más forrásból

nem kaphat meg és amelynek hiányát erősen megérzi. A növényi rost-anyag (celulose) adja táplálékunk tömegét, amelyből a felszívódás folyamán a bélfaon átvonuló anyagok maradéka a bélben visszamarad és széketképző tulajdonságánál fogva a bélműködésnek természetes és előnyös ingere. Az állandóan rostmentes, salakszegény ételmzés északrekedést és bélregheséget okozhat, amiért is a főzelekek beiktatása minden ételmzőnek kötelessége. A főzelekekkel kerülnek be továbbá az emberi szervezetbe a talajnak számunkra igen értékes ásványi sói. Nyers főzelékek fogyasztásánál változatlan mennyiségben és állapotban juthatunk ezekhez, főzés esetén azonban az ásványi sókat a főzővíz többé-kevésbé teljes mértékben kioldja. Ha a főzelék-főzővizet előntjük, ezek az értékes anyagok számunkra kárba vesznek. Ezért ajánlatos ezeket konyhatechnikai célokra (leveshöz, rántás-felérésztéshez, mártásokhoz stb.) felhasználni. Igen értékes, csaknem egyedül forrása a főzelekek azoknak az életfontosságú tápanyagoknak, amelyeket a táplálkozástan vitaminok néven foglal össze külön csoportba. A hiányos táplálkozás egészségi hátrányai mai tudásunk szerint főleg a vitamin-hiányokból származnak. Az ételmzésnek tudni kell tehát, hogy milyen vitaminokra és belőlük körülbelül mennyire van szüksége az emberi szervezetnek, és hogy ezeket milyen élelmianyagok szolgáltatják.

1. A csontképződést elősegíti vitaminok. (D) Hiányuk okozza az angol-kört

(rachitis). Nálunk igen gyakori falusi kisgyermekknél. Aránytalanul nagy fej, becselt mell, vézna testalkat; görbe lábszárak és igen rossz fogak jellemzik. Angol-kört ellenes vitaminokat tartalmaznak: Teljes-tej, friss vaj, tojás-sárgája, szinte orvosilag számban megy a csukamáj-olaj. Képződésüket a szervezetben elősegíti a napfény sugara, a napozás.

2. A vérképződést elősegítő vitaminok. (C) Hiányuk okozza a vérzékenységűséget és a vérzékenységet (scurb). Feltűnő sápadtság, fáradékonyság, soványosság, foghús-vérzés, boralatti vérzések stb. a főtünetek. Ezek megszüntető hatású vitamin-források: narancslé, citromnedv, paradicsompaprika, csipkebogyó, tormasavanyu káposzta, kovászos uborka, fekete ribizli. Általában minden friss zöld főzelek (paraj), friss gyümölcs és a burgonya. A hő hatására ezek a vitaminok tönkremennek.

3. Az idegrendszer helyes működését biztosító vitaminok. (B). Hiányuk idegrendszerbeli zavarokra, ideg és izomsorvadásra, benuásokra, emésztési zavarokra (beri-beri) vezethet. Leggázdagabb források az élesztő, a gabona-csira, és a rizs-korpa Bőven-alálthatók: sertés-bus, disznó-vese, kopárs-kenyér, tojás-sárgája, bab, borsó, sárgarépa, cékla, paraj, keivirág, fejessaláta, paradicsom és a díflélekben.

4. A fertőzések ellen védő vitaminok. (A). Fő források: sárgarépa, karotta, paraj, cékla, paradicsom, fejessaláta, áfonya, tejes-tej, tejszín, crème-sajt, tojás

## Közellátási problémáink.

Dr. Figus Illinyi Béla főjegyző, közlélemzési előadó közleménye.

### IV.

Legutóbbi közleményem óta két nagyfontosságú rendelet jelent meg, amely hivatalos egyrészt a mostani gazdasági év végéig a közellátást biztosítani, másrészt a mezőgazdasági munkálalatok zavartalan ellátását lehetővé tenni s ezzel a jövő gazdasági év szükségletét biztosítani.

Jelentőségénél fogva mindkét rendelet megérdemli mindnyájunk teljes érdeklődését és komoly mérlegelését.

Az első rendelet szabályozza az 50 holdon aluli gazdaságoknál és egyéb foglalkozásuaknál visszahagyandó terménymennyiségeket és a terményfeleslegék igénybevételét a honvédség közreműködésével.

Szemben az eddigi rendelkezésekkel, amelyek a magánházartások részére engedélyezett mennyiségeket oly minimális tételben állapították meg, hogy emiatt a rendeletek lelkiismeretes és pontos végrehajtása sem volt remélhető, a mostani rendelet a visszahagyandó mennyiséget úgy állapította meg, hogy ennek a rendeletnek hiánytalan végrehajtását mindenkitől jogosan meg lehet követelni.

A gazdáknál és egyéb foglalkozásuaknál visszahagyandó fontosabb élelmiszer-cikkek: Buza, rozs együttesen aug. 15-ig a háztartáshoz tartozó minden eláttalan személy után 60 kg.

Ha a visszahagyható készlet lisztben van meg, annak mennyisége személyenként 48 kg.

Vegyés készlet esetén 80 kg. liszt 100 kg. gabonának számítandó.

Zsir fejenként és havonként 1 kg. Visszahagyandó a december 15-ig szükséges mennyiség, vagyis személyenként legfeljebb 8 kg.

Hüvelyes (bab, borsó, lencse) az augusztus 15-ig terjedő szükségletre fejenként 4 kg.

Egyéb, állati takarmányozásra visz-szatartható mennyiségére vonatkozóan ér-deklődésre nyujtok tájékoztatást.

Az ezen felüli mennyiséget be kell jelenteni és be kell szolgáltatni, részben a honvédség, részben a polgári lakosság szükségletének biztosítására.

A bejelentési határidő husvét hét-főjén telt le.

A visszatartható mennyiségekről ki-adott tájékoztatót kikézsbesítettük az 50 holdon felüli gazdaságoknak, vállalatok-nak és legeltetési társulatoknak, a kö-zönséget pedig dobszó utján értesítettük.

Ez a rendelet ellentétben áll a 280/941. M. E. sz. rendeletben megállapított

készletben tartható mennyiségekkel. A most ismerttett rendelet nem tartalmaz intézkedést arra, hogy a 580-as rendelet hatályát veszítette-e, ami bizonyos bizonytalanságot eredményez. Mindenesetre ez az utóbbi rendelet az igazságosabb, mert nem tesz különbséget polgár és polgár között és nem eredményezi azt a nagyon elkészerítő állapotot, hogy amíg egyik polgár a maga megélhetésére augusztus 15-ig 60 kg. lisztet, 5 1/2 kg. zsirt, addig egy másik polgár csak 12 1/2 kg. lisztet és 1 1/2 kg. zsirt használhat fel.

Ennek az utóbbi rendeletnek mindenki jó szívvel kell, hogy eleget tegyen és ha akad polgár, aki ezt az áldozatot nem hozza meg, az megérdemli, hogy a közösség kizárja önmagából, az méltó a börtönrre, mint hazájának és szent céljainak sirásója.

Szeretném, ha minden magyar testvérem megértené az új idők szavát, amely parancsolólag kényszerít mindenkit egyaránt és egyformán arra, hogy minden esetben, amikor a köz érdeke ezt megkívánja, egyéni érdekeit, panas-zát, kértedést, tiltóvázás nélkül rendelje a közérdek alá. Csak az a nemzet erős és életképes, amelynek polgárai egymás-ért hősies áldozathozatalra képesek. A vihar, amely száguld a vén föld felett, elsodorja a széthúzókat, a gyengéket, az egyéni érdeket hajhászókat s csak az

összesség együttes áldozatos ereje képes megingatlatlan sziklaként megállni a viharban.

A másik, nem kisebb fontosságú kötelesség a tavaszi mezőgazdasági munkálalatok hiánytalan és késedelemnélküli elvégzése.

A baza érdeke, a 22 év óta rab-ságban selylődd véreink győtrődésének megszüntetése sok-sok dolgos magyar kézből kivette a munka szerszámát. Ezek a dolgos magyar kezek, a szerb igában görnyedő magyarok hívó szavára és a legfelsőbb hadur parancsára fegyvert ragadtak, hogy ha kell életükkel és vérükkel szabaddítsák fel a magyar földeket.

Ezeket a hiányzó és egy magas-szosabb, egy áldozatosabb kötelesség tel-jesítésére rendelt munkás kezeket pótolni kell, mert máskép a fellépő nyomor és nélkülözés felőrli a nemzet erejét.

Nekünk itthonmaradottaknak kell felfokozni munkateljesítményünket úgy, hogy ne érezzük meg azoknak a távol-létét, akik mindnyájunkért áldozták ere-jüket.

Tudom azt, hogy nem elég ezeket az eszméket és kötelességeket csak hirdetni, hanem cselekedetekkel kell mel-lettük bizonyoságot tenni.

Ezért illő szerénységgel, de lelkes szívvel ajánlom fel a magam erejét a szent cél szolgálatára és büszke boldog-ság fogja eltölteni lelkemet, ha valaki szolgálataim igénybe-vételével hozzásegít abhoz, hogy aktív termelő munkával részese legyek a nagyobb, a fehérebb, a puhább magyar kenyérnek.

## Ujra magyar a Délvidék.

Közel két évtizedes trianoni börtönélet vezeklése után két és fél évvel ezelőtt felénkfordította tekintetét a Mindenható és úgy találta, hogy eléggé "Megbűnhödtük" már a múltat s jövendő-t. Világháborus szövetségünk, a versaillesi elnyomottság lerázó, talpra-szokkelt hitleri Németország, nagy katonai és külpolitikai sikerei számunkra is meghozták a trianoni bilincsek szét-törését. 1938 őszén a német-olasz dön-tőbírói itélettel visszatért a Felvidék magyarlakta része, 1939 tavaszán honvé-deink visszafoglalták a Kárpátalját és az ezeréves északi kárpáti határokat, 1940 őszén ugyancsak német-olasz döntőbírói itélet alapján visszatért az északi Erdély és most 1941 tavaszán diadalmas hon-

védeink visszafoglalták a szerbektől a Délvidéket.

Attól kezdve, hogy a német és az olasz csapatok megindultak a szerződés-szegő és az angolok mellé álló Jugoszlávia ellen, épp oly rohamosan követ-tek egymást az események, mint ahogy a korábbi világháborúk során történt.

Magyarok üldöztetését, magyar te-rületek elleni bombatámadásokat és be-töréseket egyellen önzertes nemzet sem tűrte volna el. Természetes, hogy a ma-gyar kormány sem nézhette tétlenül az eseményeket. A kormányzó kiáltványában kijelentette, hogy az önálló Horvát állam megalakulásával Jugoszlávia megszűnt lé-tezni s így kötelességünké vált, hogy az elszakított területet és az ezen nagyfő-megben élő magyarok sorsának biztosítá-sát újra kezünkbe vegyük. Egyuttal hang-súlyozta, hogy akciónk nem a szerb nép ellen irányul, amellyel a jövőben bé-kében kívánunk élni. Attól a pillanattól kezdve, hogy a Legfőbb Hadur kiadta hadparancsát a honvédségnek: „Előre az ezeréves déli határokig”, honvédeink a Duna-Tisza közén egy nap alatt áttörték a szerbek két erődvonalt és négy nap alatt visszafoglalták az egész Bácskát és a Drávaország területét. Honvédeink nagy-szerű teljesítményét a külföld is teljes elismeréssel méltányolta és a német sajtó megállapította, hogy mi is megfelleltünk a világháború követelményeinek. Leg-ujabb fegyvernemünk, ejtőernyőseink is

márgája, csemege-vaj, máj és csukamájolaj. Használatuk a fertőző betegségekkel szem-ben ellenállást biztosít és bizonyos szem-betegségek kifejlődését gátolja meg.

5. A szaporodást elősegítő vitaminok. (E). Hiányuk különben hibátlan testi ép-ség mellett is magtalanosságra szolgáltat okot. A fogamzáshoz ép ugy szükségesek, mint a terhesség egészséges kiviseléséhez és a szoptatáshoz. Gabona-magvak, ku-korica-olaj, disznózsir teljes-tej, tojás-sárgája, zöld főzelék, sárgaborsó tartalmaz beüliük a legtöbbet.

6. A növekedést elősegítő vitaminok. (B2) A szervezet egységes kifejlődéshez és zavartalan életműködéséhez szükség-seg. Hiányuk következtében lép fel a pelagra nevű betegség. Fő forrása: élesztő, máj, teljes-tej, tojás-sárgája, tojás-fehérje, marha-és borjúhús, gabona-csira, harna-kenyér, paraj, fej-es-salata, káposzta, sárga-répa, vereshagyma, kelvirág, méz.

A vitaminok egy része nem hőálló, vagyis magas hőfokon és tartós hőbeha-tásra tönkremegy. A főzelékiek kony-hatechnikájában erre ugy vagyunk figye-lemmel, ha bőven adunk salátát és nyer-ven is élvezhető főzelékkéfélt, a főzés-igényes hőtartalmát pedig csak éppen annyit ideig alkalmazzuk, amennyit a fel-puhuláshoz és az előkészítéshez szükséges. Túlzott hosszú ideig főtt vagy állott és felmelegített étel húzamosabb élvezete hiányos táplálkozásnak lehet az okozója.

A főzeléket a magyar ember, külö-nösen a férfi, nem igen szereti, egyrészt emiatt, mert nincs elegendő laktató vagy túltöltő értéke (hamar lesz utána ismet étés az ember), másrészt, mert nem is-

merik a főzelék élvezetes készíttési módját.

### a) TISZTASÁG.

Táplálkozási ártalom elsősorban szeny-nyeződés révén keletkezik. A kórokozó baktériumok, így a tífusz, a husmérgezős, s a vérhas, esetleg a kolera kórokozói, élelmiszerekkel jutnak be a szervezetbe, védekezni ellenük mosással, hámozással, úsztatással felfőzéssel stb. lehet. Az ártal-mas mikrobák egy másik fontos csoportja az állott ételekben, ételmaradékokon stb. keletkezik. A romlandó élelmiszer vagy étel állás közben erjedésnek vagy rotha-dásnak esik áldozatul, miközben benne saony betegségeket okozható éltelmérgék altanak elő. A ha ak husa különösen ve-szélyes e tekintetben. Az étel anyagának eiszineződése, szagának megromlása, eset-leges penész keletkezése, az ételromlás ismert jelnségei. Az éltelmérgezés közöl különösen merges gombák fogyasztása ál-tal okozott kórállapotok gyakoriak. A ve-gyi eredetű éltelmérgesések közöl több-ször találkozunk azzal az ártalommal, amely rézedényben (pl. habverő üst, vagy rézmozsár) keletkezik, ha benne savanyu anyagot dolgoznak el.

Védekeznünk az ilyen természetű ártalmak ellen gondos tisztasággal, a konyha, az edények az eszközök, az ét-készlet és evvel együtt ruházatunk és kezünk tisztántartásával lehet.

Sok a jóból is megárt. Így érthető, hogy kitévő konyha is vezethet egészségi ártalmakra, csupán azért, mert a fogyasztó az ésszerűség mértékön felüli táplálvételre césohitja. (Végo.)

**ERDÉLYI GERGELY**

MAGYAR  
NÓTA-ESTET  
RENDEZ

**A NEMZETI  
„GRILL”-BEN**

APRILIS HÓ

18-ÁN  
19-ÉN  
20-ÁN

BELEPŐDÍJ NINCS!

nagyszerűen teljesítették feladatukat. Több várost a csapatok előtt megszállottak és így megóvhatták a visszavonuló ellenség pusztításaitól, a magyarokat pedig a vé-res üldöztetéstől.

Szabadka és a többi délvidéki ősi magyar városok, Zombor, Újvidék, Zenta, Apatin stb. ismét boldogan vallják magu-kat magyarnak. Az ősi házához visszatért véreink sokat szenvedtek a komitácsi ban-dáktól, amelyek még a honvédség bevo-nulása után is lövöldöztek katonáinkra, úgyhogy például Szabadkán főfészükkel ágyutüz alá is kellett venni. A tisztogató munka erőteljesen folyik és rövid idő multán helyreáll a teljes nyugalom a visz-szafoglalt magyar vidéken is. Ez annál inkább remélhető, mert az egész szerb haderőt megtörték már a német és olasz csapatok, úgyhogy mire e sorok napvilá-got látnak, talán már be is következik a teljes fegyverletétel.

A magyar lépést az angol rádió és az orosz félhivatalos sajtóügynökség köz-leménye kifogásolta. Előbbinek vádasko-dására Ulain-Reviczky Antal sajtófőnök angolszármazásu felesége adta meg a vá-laszt a rádióban, utóbbinak pedig a MII illetékes hely nyilatkozata alapján. Lé-nyege mindkettőnek az, hogy rosszul itélték meg a helyzetet, mert nem mi borítoltuk fel a jugoszlávokkal kötött szer-ződést, hanem a délszláv puccskormány semmisítette meg azt katonai betörések-kel és bombázásokkal. Nemzeti becsületünk megladagása és ezeréves történelmi misszióink megcsufolása lett volna, ha a délszláv állam szétesése után véreinkkel és a volt magyar területekkel szemben lennálló nemzeti kötelességünknek nem teszünk eleget.

Eljárásunkat igazolja a történelem, amelynek egyik szörnyű igazságtalanságát tették jóvá vitéz csapataink, amikor visz-szafoglalták a Délvidék ősi magyar terü-létét, amelyet a török üldözés elől me-nekült, vendégként befogadtott és betele-pített szerbek a maguk számára igényel-tek a világháborus összeomlás után. Bol-dogan öleljük keblünkre visszatért délvi-déki testvéreinket és örömmel köszöntjük a visszafoglalt bácskai és drávaközi terü-leteket, amelyek Európa legkövérebb ter-mőföldjét jelentik. A bánáti földet, épp ugy, mint a bolgároktól elszakított terü-leteket német katonák foglalták el, de ezeknek sorsa se lehet kétséges az új európai elrendezésben. Bizonyos, hogy a kiegészülő Magyarország kitűnően telje-sítheti azt a feladatot, hogy Európa ga-bonakamrája és gyümölcskertje legyen.

**A losonci Rákóczi-Fiuinterná-tus tájékoztatója.** A Nógradmegyei Tanítók és Jegyzők Egyesületének Rá-kóczi-Fiuinternátusába az 1941—42. is-kolai évre felvesznek gimnáziumi és pol-gári iskolai fiúövendékeket. A növendé-kek naponta négyszer bőséges ellátásban, tanári felügyeletben, vallásos-hazafias ne-velésben, orvosi ellenőrzés és kisebb be-tegség esetén gyógykezelésben részesül-nek. Az intézetben könyvtár, zongora-használat és tornaeszközök állnak a tanu-lók rendelkezésére. Az ellátási díj havi 55 P. A beiratásnál 5 P felvételi díjat, mellékdíjak címén pedig egész évre 50 P-t kell befizetni (orvosi költség, butorhasználat). Ez fizethető havi részletekben is. A felvételi kérvényeket július 31-éig kell az internátus igazgatójához beadni. Fel-világosítást ad Róder Alfréd iskolafel-ügyelő-igazgató, a Tanító-Egyesület el-nöke is.

**Zárólták a hüvelyesféléket.** A kormány rendelete értelmében az 1940. évi termésű réti és szántóföldi szóna, ta-karmány-szalma, valamint a régebbi vagy idei termésű egyéb szalma bejelentéséről zár alá helyezéseről és igénybevételéről kiadott múlt évi rendeletet megfelelően alkalmazni kell az 1941. évi termésű sté-nára és szalmára is. A rendelet értelmé-ben az annak idején bejelentett hüvelyes-féléket, tehát a babot, a borsót és a lenc-sét hatósági zár alá helyezettnek kell te-kinteni és azt felhasználni, feldolgozni, forgalombahozni, vagy azzal másképp rendelkezni csak a hatóság engedélyével szabad. A zár alatt levő hüvelyeseket a bejelentésre kötelezett megőrizni és rom-lástól megóvni köteles. A rendelet értel-mében nem vehető igénybe a ház-tartásokba és vendéglátó ipari üzemekben tartható élelmiszer készlet.

Tavaszi napfény
AZ ARCBÓRT
szeplőssé teszi.

Szeplőjét,
májfoltját
eltünteti a

SZÜCS-FÉLE
SZEPLŐKRÉM

KAPHATÓ:
SZÜCS RÓBERT
'Magyar Korona' gyógy-
szertárában, Salgótarján.

HUNOR kaptár, mézpörgető és
egy 50 tojásos baromfikeltetőgép eladó.
Cím a kiadóban.

Felvétel a kőszegi és budatényi
missziósházákba. Az Isteni Ige
Társasága missziós szerzetesrend ezen két
missziósházába felvételt nyerhetnek a gim-
náziumnak mind a nyolc osztályára olyan
jó, jól tanuló és egészséges fiúk, akik az
Isteni Ige Társaságban hithirdető papok
akarnak lenni — Érettségi bizonyítvány-
nyal jelentkezők azonnal a rend novíciá-
tusába nyerhetnek felvételt. — A felvé-
telre vonatkozólag bővebb felvilágosítást
nyújt a Szent Imre Missziós Szeminárium
háziönköse, Kőszeg.

Mestervizsgára előkészítő tan-
folyam! Az Ipartestületek Országos
Központja a m. kir. iparügyi miniszter
23 819/1939. sz. rendelkezése értelmében
minden hónap elején, így legközelebb
május 1-én 7 órai kezdettel ipari köz-
igazgatási és gazdasági ismereti tanfolya-
mot rendez. A tanfolyamon szakelődök
ismertetik, illetőleg összefoglalják a mes-
tervizsgálatokkal kapcsolatos általános és
részletes iparjogi, társadalombiztosítási,
adózási és gazdasági ismereti kérdéseket,
a munkaidőre, munkabére, fizetések sza-
badságra, stb. vonatkozó rendelkezéseket.
Az előadások minden nap este 6, illető-
leg 8 órától az IPOK (Budapest, VII. Er-
zsébet krt. 9/11. I. e. 3.) előadó termé-
ben tartatnak meg. A tanfolyam részvé-
teli díja 4 P. Jelentkezni lehet az Ipar-
testületek Országos Központja hivatalos
helyiségében az első előadási napon, má-
jus 1-én este 7 órakor.

Salgótarján m. város polgármesterétől.
5880/1941. szám.

Tárgy: 1942. évi országgyűlési
képviselőválasztói névjegyzék
tervezetének elkészítése.

Hirdetmény.

Az országgyűlési képviselő választás-
áról szóló 1938. évi XIX. t. c. végre-
hajtása tárgyában kiadott 288.200/1938.
B. M. számú rendelet 16. §-a alapján
közölni teszem, hogy az 1941. évre ér-
vényes országgyűlési képviselőválasztók
névjegyzéke az 1942. évre érvényes név-
jegyzékkel együttesen 1941. évi április
hó 15-étől április 30-áig a városházán
(I. em. 6. ajtó) reggel 8 órától déli 12
óráig közszemlére lesz kitéve, mely idő
alatt a névjegyzéktervezeteket az ügy-
elődjának jelenlétében mindenki meg-
tekintheti és köznapokon d. u. 2-6 óráig
lemásolhatja.

Ezen névjegyzéket ugyancsak ápr-
ilis 15-től 30-ig a salgótarjáni kir. járás-
bírósnál a hivatalos óra alatt bárki
megtekintheti és arról a megállapított dí-
jak előzetes lefizetése ellenében teljes, v.
részleges másolatot kérhet.

A hivatkozott rendelet 18. § a ér-
telmében a névjegyzéktervezet ellen a
közszemléretétel ideje alatt felszólalással
lehet élni a központi választmányhoz. A
névjegyzéktervezetbe történt jogosulatlan
felvétel miatt bármelyik választó, a kiba-
gyás miatt azonban csak maga az érde-
kelt szólhat fel. A felszólalást előszóval,
vagy írásban nálam kell előterjeszteni. A
felszólalást meg kell indokolni és ahoz
mellékelni kell az abban előadottak íga-
zolására alkalmas okirati bizonyítékokat.

A felszólalások benyújtásuktól
kezdve május hó 10-ig a fentnevezett
helyen közszemlére lesznek kitéve és azt
a fentiek szerint megtekintheti és lemá-
solni lehet.

Salgótarján, 1941. április 9.
Horváth s. k.
polgármester h.

A cirenaicai
és etiópiai események.

A cirenaicai örvendés katonai ese-
mények, főképpen Bengazi és Derna visz-
safoglalása, bizonyos hangsúlyozásra ér-
demes belátásokra vezetnek: az olasz há-
borút a különböző harcerekkel és az ott
harcoló erőkkel kapcsolatos általános jel-
legű erőgdzálkodás szempontjából kell
megítélni. Mára világosan bizonyosodott,
hogy az aostai herceg csapatainak
csodálatos ellenállása a birodalom front-
ján 15 angol hadosztállal szemben — s
ezt az adatot magától az ellenségétől tud-
juk — hozzájárult ahhoz, hogy jelenté-
kenyen enyhítse a libiai frontra gyako-
rolt nyomást.

Bebizonyosodott továbbá, hogy az
angolok csak korlátozott mértékben ren-
delkeznek emberanyaggal s hogy majd-
nem mindig ugyanazokat az egységeket
kellett egyik helyről a másikra átcsoport-
osítani, hogy szembenézzenek a háború
különböző követelményeivel.

Addis Abeba eléstét részben az
olaszoknak az a szándéka is szükségessé
tette, hogy megkíméljék a polgári lakos-
ságot, minthogy jelenleg mintegy 150 000
olasz él az abesszin fővárosban, vagyis a
birodalom csaknem egész polgári lakos-
sága.

Az olasz főparancsnokság miután
láttá, hogy minden ellenállás lehetetlen,
ezt a haditervet követte: szembeszállni
észak felől az abesszinekkel, megakadá-
lyozni, hogy ők hatoljanak be először
Addis Abebába s elejét venni így a szánt-
szándékkal lakóhelyenként hagyott lakosság
biztos lemeszárításának.

Az ellenállás tovább tart: az aostai
herceg katonái közt van és köztük is
marad az utolsó töltenyig.

Azok az örvendés események,
melyek Cirenaicában következtek be,
élénk fényt vetnek a Kelet-Afrikában ki-
fejlesztett olasz ellenállás jelentőségére. Most
már bizonyos, hogy a cirenaicai offenzívát
végreajtó Wavel hadseregnek jelen-

tékenny részét Etiópiába kellett küldeni.
Az ott működő angol csapatok 15 had-
osztályból állnak. Minden körülmény azt
engedi hinni, hogy az aostai herceg a
végső lehetőség határáig lekötöti őket.

A libiai akció villámgyors ujrakez-
dése ékesszólóan megcáfolja az angolszász
hírvérésnek azt az állítását, hogy Anglia
tökéletes ura a tengereknek.

A helyzet megfordulása, mely új
olasz csapatok és német páncélos oszta-
gok közbélepésére állott be, végeredményben
azoknak a mindennapos és
csendes áldozatoknak köszönhető, mel-
lyekkel az olasz tengerészet szakadatla-
nul fenn tudta tartani az összeköttetést
az anyaország és a negyedik part között.

Az új helyzetet Olaszország termé-
szetesen boldogan fogadja, de egyben tö-
kéletes nyugalommal és hidegvérrel, tul-
zott optimizmus nélkül, mint ahogy az
előző hetekben sem adta át magát tulzott
pessimizmusnak.

Az olasz Bengazi, arab lakóival
együtt, megható örömmel fogadta a fel-
szabadítottakat: a harcokcsikat virágokkal
borították, minden erkélyen ott függött a
király-császár és a Duce képe; az aszso-
nyok, gyermekeikkel a karjukon sirtak a
boldogságtól, a férfiak a közeledő ber-
ságlierik elé futottak és a motorkerék-
párosok alig tudták folytatni útjukat az
ujjongó tömegben.

Az első felderítő páncélcsovi haj-
nali fél 3-kor érkezett a városba, ahol
már ezer és ezer ember várakozott. El-
mesélték, hogy az angolok, mielőtt elme-
nekültek, mindent kifosztottak, magukkal
vitték még a zsebórákat és a munka-
szerszámokat is.

Massaua elésztével kapcsolatban, me-
lyet az amerikai rádió nagy katonai si-
kernek kürtölt szét, meg kell állapítani,
hogy a városban csak kicsiny számú és
elrekesztett helyőrség volt, a hatékony
védekezés minden lehetősége nélkül.

Nógrád vármegye alispánjától.
7706/1941. szám.

Pályázati hirdetmény.

Salgótarján m. városnál új-szervezés
folytató betöltendő

a X. fiz. osztályba sorozott egy mér-
nöki állásra a törvényszerű illetmények
és a csökkentő rendeletek hatálya alá eső
évi 500 P. pótlilletmény mellett pályáza-
tot hirdetek.

A megválasztottnak munkateljési-
ményétől függően reménye lehet kormány-
hatósági jóváhagyástól függően később
megállapítandó különmunkaátlányára.

Minősítési kellékek az 1883: I. tc.
illetve az 1929. XXX. tc. előírásai szerint.

A pályázati kérelemhez eredetben,
vagy hivatalos másolatban a következő
okmányokat kell csatolni:

- 1. születési anyakönyvi kivonat, nőskónél
a házassági anyakönyvi kivonat és a
feleség születési anyakönyvi kivonata;
2. magyar állampolgárságát igazoló okirat;
3. új keletű m. kir. tisztiorvosi bizonyít-
vány a közszolgáltatásra való alkalmasság
igazolására;
4. új keletű hatósági erkölcsi bizonyítvány,
továbbá az u. n. tanácsköztársaság
alatti magatartását igazoló bizonyítvány;
5. katonai szolgálat teljesítésére vonatkozó
igazoló okmányok;
6. az eddigi alkalmazást, vagy foglalkoz-
tatást igazoló okmányok;
7. minősítési kellékeket igazoló okmányok.

Pályázók nagyszülőikig bezárólag kö-
telesek igazolni, hogy nem esnek az
1939: IV. tc. hatálya alá.

Közszolgálatban álló pályázók az elő-
írt kellékeket törzskönyvi lapjukkal íga-
zolatlanul is pályázati kérvényüket szol-
gálati uton tartoznak benyújtani.

A szabályszerűen felszerelt és felül-
bélyegzett kérvényeket Salgótarján m. város
iktatóhivatalába 1941. évi május hó 20.
napjának déli 12 órájáig kell benyújtani.

Hiányosan felszerelt, vagy elkésve
beadott kérelmeket nem veszem figye-
lembe.

A választás időpontjáról a pályá-
zati határidő lejáratá után fogok intézkedni.

Balassagyarmat, 1941. évi április 16.
neógrádi Horváth
alspán.

A balassagyarmati kir. törvényszék előnöke.
1941. El. L. A. 81. szám.

HIRDETMÉNY

a m. kir. minisztérium 2770-1941 M. E.
számu rendelete folytán a rögtönbíráskodás
kitorjlesztéséről.

A 8020-1939. M. E. számu rendelet
2. §-a értelmében közhirrre teszem, hogy
az 1939. évi II. t. c. 221. §-ában nyert
felhatalmazás alapján a m. kir. minisz-
térium a

rögtönbíráskodást

az ország egész területén a polgári bü-
ntető bíráskodás körében — a rögtönbí-
ráskodás kihirdetés tárgyában kibocsátott
12.727.939 I. M. E. és 5850-1940. M. E.
számu rendeletekben megjelölt büntetke-
ken felül — kiterjeszti a honvédelemről
szóló 1929. évi II. tc. 204. §-ának 1. be-
kezdésében meghatározott a honvédelem
érdekét veszélyeztető rongálás büntetére,

a honvédelemről szóló 1939. évi II.
tc. 203 §-ának 1. bekezdésében megha-
tározott, a munka folytonosságának meg-
nehezítése és meghiúsítása által elkövetett
büntetke, olyan értelemben, hogy e bü-
ntetke kezdeményezői és vezetői esnek
rögtönbíráskodás alá, 203. § 3. bekezdés,
ha azonban a büntetke a munka szándé-
kos hibás vagy hiányos végzésével vagy
pedig rongálással követik el, a rögtönbí-
ráskodás a kezdeményezőkön és a veze-
tőkökön kívül a tettesekre és részesekre is
kiterjed,

a honvédelemről szóló 1939. évi II.
tc. 205. §-ának 2. bekezdésében megha-
tározott, katonai vezetől szemben el-
követett engedetlenség és tetteleges bán-
talmazás büntetére, végül

a légvédelmi készítségével kapcsola-
tos elsőtétítés, ugyszintén a légi riadó
ideje alatt elkövetett gyilkosság, szándé-
kos emberölés és súlyos testi sértés, to-
vábbá lopás és rablás büntetére.

A rögtönbíráskodás hatálya a fel-
sorolt bűncselekmények kísérletére is ki-
terjed.

Ehhez képest az eddig kibocsátott
rendeletek értelmében ezidőszert a or-
szág egész területén egy a tettesekre, mint
a részesekre (Btk. 69 §.) kiterjedően rö-
gtönbíráskodás alá esik a lőfegyver, rob-
bantószer, illetve mindennemű robbanó-
anyag (bomba, kézigranát, pokolgép stb.)
használatával elkövetett gyilkosság és szán-
dékos emberölés büntetke (ideértve az ily
gyilkosság és szándékos emberölés kísér-
letét és az ily gyilkosság elkövetésére
irányzott szövetséget is) a hatóságok bü-
ntetőjogi védelméről szóló 1941. évi XL.
tc. rendelkezéseibe utköző „hatóságok”,
illetve hatósági közegek ellen felfegyver-
kezve elkövetett erőszak büntetke, a
felségsértés, hűtlenség és lázadás büntetke
(ideértve a felségsértés és lázadás elkö-
vetésére létrejött szövetséget és azok el-
követésére való felhívást is), az állami és
társadalmi rend hatályosabb védelméről
szóló 1921. évi III. tc. 1. §-ának első
bekezdésébe és 2. §-ába utköző büntet-
ke, a honvédelemről szóló 1939. évi II.
tc. 204 §-ának 1. és 2. bekezdésében
meghatározott a honvédelem érdekét ve-
szélyeztető rongálás büntetke (ideértve
azok kísérletét is), a honvédelemről szóló
1939. évi II. tc. 203. §-ának 1. bekezdé-
sében meghatározott a munka folytonos-
ságának megnehezítése és meghiúsítása
által elkövetett büntetke (ideértve annak
kísérletét is) e bűncselekmény azonban
azzal a korlátozással, hogy — kivéve a
munka szándékosan hibás vagy hiányos
végzésének és a rongálásnak esetét —
csak a kezdeményezőök és vezetőök esnek
rögtönbíráskodás alá, továbbá a honvéde-
lemről szóló 1929. évi II. tc. 205 §-ának
2. bekezdésében meghatározott katonai
vezetők szemben elkövetett engedetlen-
ség és tetteleges bántalmazás büntetke, vé-
gül a légvédelmi készítségével kapcsola-
tos elsőtétítés, ugyszintén a légi riadó
ideje alatt elkövetett gyilkosság, szándé-
kos emberölés, súlyos testi sértés, lopás
és rablás büntetke.

Felhívom a lakosságot, hogy ilyen
bűncselekmények elkövetésétől mindenki
óvakodjék, mert a polgári büntető bírá-
skodás alá tartozó minden olyan személy,
aki a kihirdetés után a megjelölt területen
ilyen bűncselekményt követ el, a rö-
gtönbíráskodás alá kerül és

halállal bünhődik

Balassagyarmat, 1941. évi április hó 12. n.
Dr. Jákó Kálmán s. k.
kir. törvényszéki előnök.

A váci kir. orsz. siketnéma
(internátusos) intézetben az 1941—42.
iskolai évre szeptemberre felvételt nyer-
hetnek oly 6—10 éves siketnéma gyer-
mekek (vagyontanok ingyenesen, a
többiek havi 48—, 24—, 12—, 6—,
vagy havi 3 — pengő tartásdíj hozzájárú-
lás fizetése mellett), akiknek a siketségen
kívül más testi vagy szellemi fogyatkozás-
uk nincsen. Közelebbi felvilágosítással
és a felvételhez szükséges nyomtatvá-
nyokkal (28 filléres postabélyeg bekül-
déze mellett) készséggel szolgál az inté-
zet igazgatósága: Vác, Konstantin-tér 6.
Telefon: 16.

Nyilt-tér.

Feleségem, Kenedich Gézané, sz.
Nyemecz Irén esetleges vásárlásaiért,
vagy kölcsöneiret semmiféle kezességet
nem vállalok.

Salgótarján, 1941. április hó 18
Kenedich Géza.

\*E rovat alatt közöltektért felelősséget nem
vállal a Szerk.

APOLLO MOZGÓ
SALGÓTARJÁN.

19-én 5, 7 és 9,
20-án 1, 3, 5, 7 és 9,
21-én 4 órakor

ZANZIBAR

A legizgalmasabb dzsungel film.
Fősz.: Lola Lane, James Craig,
Kieg.: Rajkó rapszódia. M. híradó.

21-én 6 és 8,
22-én 4, 6 és 8,
23-án 4, 6 és 8,
24-én 4, 6 és 8,
25-én 4, 6 és 8 órakor
16 éven fölülelnek:

JUD SÜSS

Fősz.: Ferdinand Marian, Kristina
Söderbaum, Heinrich George stb.
Kieg.: HIRADÓ.